

счастья. Она звучит более эмоционально и лично, что соответствует склонности немцев к индивидуализму и анализу своего внутреннего мира.

Заключение. Пословицы и поговорки, являясь частью народного фольклора, отражают национальные ценности и особенности мышления разных народов. Сравнение русских, английских и немецких пословиц выявляет различия, обусловленные культурными и историческими факторами.

Отличия проявляются в использовании образов, структуре и акцентах. Русские пословицы часто основаны на конкретных, бытовых и природных образах, что подчеркивает связь русского фольклора с повседневной жизнью и природой. Английские пословицы выделяются краткостью и прямолинейностью, что отражает прагматизм англоязычной культуры. Немецкие пословицы акцентируют внимание на точности и эмоциональной глубине, что соответствует характерной для немецкого языка системности и точности.

Таким образом, пословицы и поговорки не только передают накопленный жизненный опыт, но и служат уникальным «зеркалом» культуры, показывая, как различные народы воспринимают труд, время, богатство и отношения между людьми.

1. Цвиллинг, Ц.Я. Русско-немецкий словарь пословиц и поговорок / Ц.Я. Цвиллинг. – М. : Русский язык, 1984. – 216 с.

2. Margulis, A., Kholodnaya, A. Russian-English Dictionary of Proverbs and Sayings / A. Margulis, A. Kholodnaya. – NC : McFarland & Company, Inc., Publishers Jefferson, 1974. – 487 p.

3. Розе, Т.В. Большой толковый словарь пословиц и поговорок русского языка для детей / Т.В. Розе. – М. : ОЛМА Медиа Групп, 2011. – 224 с.

РЭПРЭЗЕНТАЦЫЯ МАТЭРЫЯЛЬНАЙ КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСАЎ У ПАЭЗІІ РЫГОРА БАРАДУЛІНА

Кучарава В.В.,

студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Гарагляд А.М., канд. філал. навук, дацэнт

Ключавыя словы: культура, лексічная адзінка, матэрыяльная культура, моўная карціна свету.

Зварот да мастацкага тэксту дазваляе нам адкрыць багаты культурны патэнцыял беларускага народа. Літаратура як адлюстраванне гэтай матэрыяльнай сутнасці становіцца выразнікам нацыянальнай адметнасці і арыгінальнасці. Даволі часта мастацкі тэкст, хоць і не з'яўляецца аб'ектыўнай крыніцай інфармацыі пра культуру той ці іншай краіны, але мае вялікі культурны і эстэтычны патэнцыял, а таксама можа моцна ўздзейнічаць на чытача эмацыйна. Мэта даследавання – выявіць нацыянальна-культурную спецыфіку моўных сродкаў рэпрэзентацыі матэрыяльнай культуры у зборніках паэзіі Рыгора Барадуліна.

Матэрыял і метады. Даследванне праведзена на матэрыяле мовы зборнікаў паэзіі Рыгора Барадуліна «Веччале», «Слаўлю чысты абрус», «Маладзік над стэпам». Асноўнымі метадамі даследавання выступаюць апісальны, культурна-гістарычны і метада навуковага назірання.

Вынікі і іх абмеркаванне. Рыгор Барадулін – адзін з выдатных беларускіх паэтаў, які часта звяртаўся да тэмы матэрыяльнай культуры беларускага народа ў сваіх зборніках паэзіі «Веччале» [1], «Слаўлю чысты абрус» [2], «Маладзік над стэпам» [3]. Яго паэзія насычана вобразамі і сімваламі, якія адлюстроўваюць трыдзіцці, побыт і паўсядзённае жыццё сялян. Паэт нарадзіўся і вырас ў вёсцы, што моцна паўплывала на яго творчасць: у яго вершах часта сустракаюцца апісанні вясковага ўкладу жыцця, прадметаў побыту і народных звычаяў. У беларускай народна-дыялектнай мове, якая з’яўляецца крыніцай папаўнення і ўзбагачэння літаратурнай мовы, шырока прадстаўлены розныя прадметна-тэматычныя групы лексікі хатняга ўжытку.

Як вядома, з кухняй, з прыгатаваннем беларускіх народных страў, з кухонным начыннем цесна звязана існаванне разнастайнага посуду, у якім рыхтуюць, гатуюць і захоўваюць розныя прадукты і рэчывы. У паўсядзённым жыцці беларусаў пераважна выкарыстоўваюцца посуд, выраблены з дрэва, гліны і іншых звыклых матэрыялаў.

У паэзіі Рыгора Барадуліна намінацыі беларускага посуду займаюць важнае месца як сімвал культурнай спадчыны і нацыянальнай ідэнтычнасці. Так, у вершах часта сустракаюцца згадкі пра гліняныя гаршкі, міскі, кубкі, якія сімвалізуюць не толькі побыт, але і духоўную сувязь з продкамі. Гэты посуд увасабляе ў сабе цеплыню хатняга ачага, гасціннасць і ўтульнасць беларускага дома. Праз гэтыя вобразы паэт паказвае, як важна захоўваць і шанаваць культурныя традыцыі, якія перадаюцца з пакалення ў пакаленне.

Р. Барадулін выказвае сваю любоў да простых, традыцыйных рэчаў, якія сімвалізуюць сувязь з роднай зямлёй і культурай. Гліняныя міскі і драўляныя лыжкі – гэта прадметы, якія ўвасабляюць беларускую вясковую культуру, утульнасць і натуральнасць. Гэтыя прадметы таксама могуць сімвалізаваць павагу да ручной працы і традыцыйных рамёстваў, што перадаюцца з пакалення ў пакаленне. Барадулін праз гэтыя вобразы падкрэслівае важнасць захавання культурнай спадчыны і сувязі з нацыянальнымі каранямі.

Люблю гліняныя міскі, / Люблю драўляныя лыжкі, / Люблю ілляныя кашулі [2, с. 164]. Міска ‘шырокая і глыбокая, круглай формы пасудзіна для ежы’ [6, с. 163]. Лыжка ‘прадмет сталавага прыбора для зачэрпвання рэдкай або рассыпістай ежы’ [6, с. 64].

У паэме «Следам Прыпавесцяў Саламонавых» вобразы таўкача і ступы маюць глыбокае сімвалічнае значэнне. Гэтыя прылады, якія выкарыстоўваюцца для таўчэння зерня, сімвалізуюць працэс ачышчэння і ад-

дзялення важнага ад неістотнага. У кантэксце верша, дзе гаворыцца пра дурня і яго лухту, гэтыя вобразы падкрэсліваюць, што нават пры старанным працэсе (таўчэнні) дурня не аддзяліць ад яго глупства. Такія вобразы таксама могуць быць інтэрпрэтаваны як метафара чалавечага жыцця і намаганняў: як таўкач і ступа раздзяляюць зерне, так і жыццёвыя выпрабаванні і цяжкасці дапамагаюць аддзяліць сапраўдныя каштоўнасці ад пустых ілюзій.

Разам з зернем таўчы таўкачом у ступе / Дурня – не аддзеліцца ад яго лухта [2, с. 257]. Таўкач ‘прылада ў выглядзе качалкі з патоўшчаным круглым канцом, якой таўкуць што-н.’ [8, с. 483].

Праз намінацыю патэльні паэт перадае атмасферу беларускай вёскі, дзе кожны прадмет мае сваё значэнне і гісторыю. Патэльня можа сімвалізаваць не толькі побыт, але і сувязь пакаленняў, бо яна часта перадаецца ад маці да дачкі, ад бабулі да ўнучкі.

Бывала, калі прыязджаў раньком, / На патэльні скварліся скваркі [2, с. 174]. Патэльня ‘металічная пасудзіна круглай формы для смажання’ [7, с. 127].

Нож можа сімвалізаваць рэзкасць, небяспеку або рашучасць, у той час як сподак можа быць сімвалам утульнасці, хатняга ачага і спакою. Разам гэтыя прадметы ствараюць кантраст, падкрэсліваючы розныя аспекты жыцця і чалавечых пачуццяў.

Пальцы ціха бінтаваў дымок, / Слухалі цябе і нож, і сподак [1, с. 42]. Нож ‘прылада для рэзання якая складаецца з ляза і ручкі’ [6, с. 414]; сподак ‘невялікая талерка з паднятымі берагамі, на якую ставіцца кубак або шклянка’ [8, с. 244].

Кацёл у беларускай культуры мае важнае значэнне і сімвалізуе хатні ачаг, утульнасць і сямейнае цяпло.

А раніцай туман над сонкай – / Густая пара над катлом: / Знаёма пахла бульбай сонкай [2, с. 56]. Кацёл ‘металічная пасудзіна акруглай формы і розных памераў для награвання вады, гатавання ежы і пад.’ [5, с. 668].

Дзяжа лічылася сакральным прадметам, сімвалам багацця, дабрабыту і здароўя. У традыцыйных беларускіх рытуалах дзяжа ўвасабляла жаночае чэрава, а рост цеста ў ёй атаясамліваўся з ростам дзіцяці ў чэраве жанчыны.

Рошчына / Падышла у дзяжы – / Дзяжа ацалела на узлеску [1, с. 43]. Дзяжа ‘драўляная, крыху звужаная кверху пасудзіна з прамых клёпак (для заквашвання цеста, салення і пад.)’ [5, с. 179].

Посуд беларусаў адрозніваецца функцыянальнасцю, знешняй прастатой, практычнацю, выяўляе спецыфіку народнага побыту, а самі назвы перадаюць адметны беларускі каларыт.

Сімвалам традыцыйнага побыту і культурнай спадчыны таксама з’яўляецца мэбля.

Са **скрынак** зроблен стол адзін. / *Спраўляем мы на лад цалінны / Адразу восем імянін* [1, с. 142]. Скрынка 'ёмістасць звычайна чатырохвугольнай формы для захоўвання, укладвання чаго-н.' [8, с. 578].

Суседка ўспомніць, як сама / Маю **калыску** калыхала, / *Як прыгажэйшае імя / Яна мне колісь выбірала* [3, с. 10]. *Калыска* 'невялікая плеченая з лазы або драўляная люлька, у якой закалыхваюць дзіця' [5, с. 593].

Спяшаюць гледачы у клуб / – *Хто з **зэдлікам**, хто з табурэткай;* / *І вунь ужо хлапечы чуб / Заблытаўся з касой суседкі* [3, с. 3]. *Зэдлік* 'хатняя пераносная лаўка, услончык' [5, с. 520].

Паўсядзённы побыт, нялёгкую працу, а таксама традыцыйную абраднасць нашых продкаў немагчыма ўявіць без галоўнага атрыбутаспадарожніка – ручніка. У народнай культуры беларусаў ручнік – рэч глыбока сімвалічная і шматзначная. Ён выкарыстоўваўся ў розных абрадах, такіх як вяселлі, хрэсьбіны і пахаванні, што надавала яму асаблівае значэнне. Ручнік у паэзіі Барадуліна часта выступае як сімвал нацыянальнай ідэнтычнасці і культурнай спадчыны беларусаў, увасабляе сувязь паміж пакаленнямі, пераемнасць традыцый і духоўную спадчыну.

Белы ручнік / *перакідваю цераз плячо / і, як сват, – маладых / вітаю: сонца і ранніцу* [2, с. 73].

Сярод іншых назваў ткацкіх вырабаў сустракаюцца разнастайныя найменні беларускага побыту.

Слаўлю чысты **абрус**, / *толькі што пакачаны качалкай, каляны, / калі яго маці ў нядзелю раніцай засцілае на стол шырокі* [2, с. 41]. *Абрус* 'кавалак тканіны спецыяльнага вырабу, якім засцілаюць стол; настольнік' [4, с. 72].

Сівераюць **настольнікі, ручнікі** [2, с. 234]. *Настольнік* 'кавалак спецыяльна апрацаванай тканіны, якой засцілаюць стол; абрус' [6, с. 131].

Печ у беларускай хаце мела асаблівае значэнне і была цэнтральным элементам побыту. Яна не толькі служыла для прыгатавання ежы, але і ацяпляла дом, а таксама выконвала ролю своеасаблівага абярэга сямейнага дабрабыту. Традыцыйная беларуская печ была вялікай і масіўнай, звычайна размяшчалася ў куце хаты. Яна складалася з некалькіх частак: топкі, дзе гарэлі дровы, і духоўкі, дзе гатавалася ежа. Печ часта ўпрыгожвалі вышытымі прасцінамі і фіранкамі, што надавала ёй асаблівы ўтульны выгляд.

Ад дыму ў чалесніка цьмела чало, / **Печ** / *Небу ўздавала пашану ахвярную* [1, с. 5].

Назвы прадметаў хатняга ўжытку ў беларускай культуры з'яўляюцца важнай часткай спадчыны, адлюстроўваючы традыцыі, побыт і гісторыю беларускага народа. Гэтыя найменні захоўваюць сувязь з мінулым і дапамагаюць зразумець асаблівасці жыцця і працы нашых продкаў.

Заклучэнне. Рыгор Барадулін, як тонкі і глыбокі знаўца сялянскага жыцця, выкарыстоўваў уласнабеларускую моўна-культурную глебу і мастацку дакладна адлюстроўваў асабістае разуменне беларускай культуры.

Як сведчыць аналіз фактычнага матэрыялу, лексічны склад мовы і камунікатыўная прастора паэтычных зборнікаў Рыгора Барадуліна «Веччалле», «Слаўлю чысты абрус», «Маладзік над стэпам» выяўляюць матэрыяльныя каштоўнасці беларусаў, выходзяць з іх пашану да роднай зямлі і працы.

1. Барадулін, Р. Вечалле: Кніга паэзіі. / Р. Барадулін. – Мінск : Маст. літ., 1980. – 336 с.
2. Барадулін, Р. Слаўлю чысты абрус: Выбранае. – Мінск : Беларусь, 1996. – 271с.
3. Барадулін, Р. Маладзік над стэпам: Вершы. – Мінск : Дзяржаўнае выдавецтва БССР, 1959. – Мінск : Мэдысонт, 2010. – 110 с.
4. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы. Т. 1. А–В / Рэд. тома М.П. Лобан. – Мінск : Гал. рэд. Беларус. Сав. Энцыклапедыі, 1978. – 606 с.
5. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы. Т. 2. Г–К / Рэд. тома А.Я. Баханькоў. – Мінск : Гал. рэд. Беларус. Сав. Энцыклапедыі, 1978. – 765 с.
6. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы. Т. 3. Л–П / Рэд. тома П.М. Гапановіч. – Мінск : Гал. рэд. Беларус. Сав. Энцыклапедыі, 1979. – 672 с.
7. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы. Т. 4. П–Р / Рэд. тома Г.Ф. Вештарт, Г.М. Прышчэпчык. – Мінск : Гал. рэд. Беларус. Сав. Энцыклапедыі, 1980. – 768 с.
8. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы. Т. 5. С–У / Рэд. тома М.Р. Суднік. – Мінск : Гал. рэд. Беларус. Сав. Энцыклапедыі, 1983. – 662 с.

НАИМЕНОВАНИЯ МУЗЫКАЛЬНЫХ ГРУПП: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Левшукова П.И.,

*студентка 2 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь
Научный руководитель – Вардомацкий Л.М., канд. филол. наук, доцент*

Ключевые слова: нейминг, внутренняя форма, лексическое значение, морфемный состав, прагматическая нагрузка.

Работа посвящена лексико-семантическому анализу названий некоторых музыкальных групп, которыми увлекаются многие представители современной молодежи. Однако слушая музыкальные произведения, молодые люди практически никак не вникают в названия этих групп, которые воспринимаются скорее как знаки, отличающие одну группу от другой. А между тем понимание сути, внутренней формы самих названий могут значительно расширить понимание музыкальных склонностей и музыкальной эстетики, которую несут в себе (или хотели бы нести) участники музыкальных групп. И в этом мы видим актуальность исследуемой темы.

Цель работы – рассмотреть такие аспекты названий музыкальных групп, как их морфемный состав; семантическая и прагматическая нагрузка; стилистические характеристики, что позволит в том числе понять некоторые причины музыкального влияния этих групп на современную молодежь. Изучение этих особенностей позволит также выявить закономерности и скрытые тенденции формирования названий музыкальных групп